

ماده ۴۹۴

"چنانچه دعوا در مرحله فرجامی باشد، و طرفین با توافق تقاضای ارجاع امر به داورى را بنمایند یا مورد از موارد ارجاع به داورى تشخیص داده شود، دیوان عالی کشور پرونده را برای ارجاع به داورى به دادگاه صادرکننده رای فرجام خواسته ارسال می دارد."

۱۳۹۷/۰۹/۲۸

۷/۹۷/۲۶۵۴

شماره پرونده: ۲۳۷۳-۱۳۹-۹۶ح

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه

۱- با عنایت به مفهوم مخالف مفاد ماده ۴۷۹ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی ۷۹، ادعای جعل با تعیین جاعل در مواردی که تعقیب وی ممکن باشد، از مصادیق صدر ماده ۴۷۸ قانون یادشده است.

۲- در فرض سوال دوم، اولاً وجود شرط یا موافقت نامه داورى موجبی برای سلب صلاحیت از محاکم دادگستری نیست. بلکه مانعی برای اعمال این صلاحیت ایجاد می کند که با رفع مانع با توافق طرفین یا از بین رفتن داورى به هر سبب قانونی، دعوا در دادگاه مورد رسیدگی قرار می گیرد. بنابراین حتی با فرض تشکیل داورى صدور قرار عدم صلاحیت از سوی دادگاه به صلاحیت داور یا هیأت داورى ممکن نیست. ثانیاً ماده ۴۹۱ قانون یادشده ناظر به فرضی است که دعوا در دادگاه مطرح بوده و پس از توافق طرفین به ارجاع دعوا به داورى، از طریق دادگاه به داورى ارجاع شده باشد و ماده ۴۹۴ آن قانون ناظر به فرض خاصی است که طرفین در مرحله فرجامی بر رسیدگی به اختلاف از طریق داورى توافق می کنند که دیوان عالی کشور پرونده را برای ارجاع به داورى به دادگاه صادرکننده رأی فرجام خواسته ارسال می کند و منصرف از مفروض سوال است. ثالثاً ماده ۱۹ قانون آیین دادرسی در امور مدنی ناظر به فرضی است که رسیدگی به دعوی منوط به اثبات ادعای دیگری باشد که رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه دیگری است و بدیهی است که عبارت «دادگاه دیگر» شامل داورى نمی شود. بنابراین در حالتی که خواهان با وجود شرط یا موافقت نامه داورى به دادگاه مراجعه می کند، در صورت استناد خوانده به شرط داورى، چنین دعوایی در دادگاه تا زمانی که شرط داورى به قوت خود باقی است، قابل استماع نیست و

مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران

دادگاه باید قرار عدم استماع دعوا صادر کند. ضمناً پرداخت هزینه دادرسی موثر در مقام نیست؛ چون خواهان با نادیده گرفتن شرط داوری و طرح دعوا در دادگاه به ضرر خود اقدام کرده است. /ت

دکتر محمد علی شاه حیدری پور

مدیرکل حقوقی قوه قضاییه

۹۷/۶/۲۷

۷/۹۷/۱۹۴۵

شماره پرونده: ۱۶۷۷-۱۳۹-۹۶ ح

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه

بازگشت به استعلام شماره ۹۰۲۷/۱۸۲۱/۶۰۰ مورخ ۳۰/۰۸/۱۳۹۶ به شماره ثبت وارده ۲۲۱۵ مورخ ۰۷/۰۹/۱۳۹۶ نظریه مشورتی کمیسیون آیین دادرسی مدنی این اداره کل به شرح زیر اعلام می‌گردد:

برابر ماده ۴۵۴ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی ۷۹ طرفین می‌توانند منازعه و اختلاف خود را در هر مرحله‌ای از رسیدگی به داوری ارجاع دهند. گرچه قانون در خصوص نحوه اقدام دادگاه تجدیدنظر در صورت توافق طرفین در مرحله تجدیدنظر برای ارجاع دعوا به داوری ساکت است، اما با توجه به اینکه اولاً آنچه ارجاع به داوری می‌شود «دعوا» است نه «تجدیدنظرخواهی از رأی نخستین» و ثانیاً مادام‌که رأی بدوی (ولو غیرقطعی) نقض نشده است با عنایت به ملاک ماده ۱۰۳ قانون آیین دادرسی در امور مدنی امکان رسیدگی موازی و صدور رأی احیاناً معارض از سوی داور وجود ندارد و نقض رأی دادگاه به وسیله داور نیز برخلاف موازین است، دادگاه تجدیدنظر باید با نقض رأی بدوی، پرونده را به این دادگاه جهت ارجاع به داوری ارسال دارد؛ همانگونه که در ماده ۴۹۴ قانون یاد شده در موارد ارجاع به داوری در مرحله فرجامی پرونده باید به دادگاه صادرکننده رأی فرجام‌خواسته ارسال شود. بدیهی است در موارد ماده ۴۹۴ اخیرالذکر نیز ارسال پرونده به دادگاه صادرکننده رأی فرجام‌خواسته با توجه به اصول و مبانی فوق‌الذکر و به قرینه «یا مورد از موارد ارجاع به داوری تشخیص داده شود» دیوان عالی کشور رأی مذکور را نقض و سپس پرونده را به دادگاه مزبور ارسال دارد. / ت

دکتر محمد علی شاه حیدری پور

مدیر کل حقوقی قوه قضائیه